

TYRESÖ KOMMUN

Socialförvaltningen
Marja Alén, utredare
08-5782 9245

TJÄNSTESKRIVELSE
2007-05-22

Dnr 058/07-737

Socialnämnden

Fixarservice – uppföljning och förslag

Förslag till beslut

1. Verksamheten fortsätter i projektform till och med sista juni 2008.
2. Förvaltningen får i uppdrag att följa upp verksamheten och återkomma till nämnden under våren 2008 för nytt ställningstagande.
3. Åldersgränsen för hjälpmottagarna höjs till 75 år från den 1 juli 2007.
4. Antalet timmar som en mottagare kan få begränsas till sex timmar om året från den 1 juli 2007.

Anita Brynje
förvaltningschef

Catarina Stavenberg
stabschef

Sammanfattning

Socialnämnden beslöt i maj 2005 att införa verksamhet för förebyggande fallskador för äldre. Verksamheten kallas Fixarservice och är ett projekt under två år, som löper till hösten 2007. Nytt ställningstagande om eventuell fortsättning ska fattas under våren 2007.

Fixarservice vänder sig nu till personer 65 år eller äldre och omfattar såväl fallförebyggande information som åtgärder för att förebygga fallskador. Verksamheten administreras genom Frivilligcentralen/Tyresö Väntjänstförening. Tjänsten är kostnadsfri för mottagaren. Det är äldre pensionärer som efterfrågat om hjälp. Verksamheten har blivit mycket uppskattad och det finns en ständig efterfrågan av insatser.

Förvaltningen föreslår att verksamheten fortsätter som projekt ytterligare ett år, till och med juni 2008. Åldersgränsen höjs till 75 år och antalet timmar per hjälpmottagare begränsas till sex timmar per år från den 1 juli 2007.

Hjälpen ska även i fortsättningen vara kostnadsfri för mottagaren och förmedlingen ske genom Frivilligcentralen.

Bakgrund

Socialnämnden beslöt vid sammanträdet 2005-05-25 att från hösten 2005 införa verksamhet för förebyggande av fallskador. Verksamheten, som kom att kallas för Fixarservice infördes på försök under två års tid. Förvaltningen fick i uppdrag att utvärdera verksamheten och återkomma i frågan till nämnden under våren 2007 för fortsatt ställningstagande.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom staben i samråd med äldreomsorgen. Kommunala Pensionärsrådet (KPR) har informerats i ärendet den 9 maj 2007.

Förvaltningens synpunkter

Fixarservice idag enligt nämndens tidigare beslut

Syftet med Fixarservice är att förebygga fallskador. Verksamheten omfattar praktiska uppgifter som att sätta upp gardiner och tavlor, byta glödlampor, fästa lösa sladdar och så vidare. Verksamheten har ett förebyggande syfte som också innebär att förutse eventuella olyckor i hemmet och informera om säkerheten i vardagen. I arbetsuppgifterna ingår inte trädgårdsarbete, snöskottning eller fönsterputs. Inte heller uppgifter där det krävs yrkeskunniga hantverkare.

Alla tyresöbor som är 65 år eller äldre kan få hjälp av Fixarservice. Sommarboende i kommunen omfattas inte. Hjälpen är kostnadsfri för mottagaren

Uppdraget att ha hand om Fixarservice har givits till Frivilligcentralen som drivs av Tyresö Väntjänstförening. De äldre ringer till samordnaren på Frivilligcentralen som förmedlar frågan till Fixarservice. En anställd på halvtid, som har sin grundanställning på Tyresö Bostäder, har haft hand om servicen.

Kostnader

Fixarservice startades i oktober 2005. Kostnaderna för socialförvaltningens del, vilka omfattat del av lön, bil och utrustning, har varit ca 26.000 kronor för år 2005 (3 månader) och ca 107.000 kronor för år 2006 (helår).

Frivilligcentralen har haft smärre omkostnader för verksamheten och upplåtit även ett mindre kontorsutrymme. Kommunens kostnader har understigit något den kalkyl som gjordes inför beslut om startande av Fixarservice.

Uppföljning, inte utvärdering

Syftet med Fixarservice är att minska antalet fallskador hos äldre och därmed också kostnader för samhället - kommunen och landstinget. Går det då att utvärdera om fallskadorna och kostnaderna minskat?

Svaret i detta fall är nej. Det finns ingen tillförlitlig statistik i vilken man kan skilja ut antalet fallskador i hemmet för äldre. Räddningsverket, landstinget och Socialstyrelsen har omfattande statistik om fallolyckor, höftfrakturer, skadestatistik om vårdade i slutenvård med mera. Statistiken finns efter kön och ålder, på kommunnivå, för vissa år och som treårsmedelvärden. Av statistiken går emellertid inte att utläsa om antalet skador i hemmet skulle ha ökat eller minskat under de aktuella åren, vilket därmed skulle kunna indikera på effekten av Fixarservice. Att sådan statistik inte existerar för t ex Stockholmsområdet bekräftas också muntligt av både Räddningsverket och landstinget.

Detta ärende handlar därmed om uppföljning av de insatser som utförts av Fixarservice, inte utvärdering av effekter.

Fixarservice i Tyresö okt 2005 – april 2007

Fixarservicen kom i gång så smått i oktober 2005. Under 2005 var efterfrågan inte så stor varför servicen efterfrågades och gavs vid 36 tillfällen. Efterfrågan har stadigt ökat. Nedan redovisas siffror för år 2006.

Statistiken för 2006, helår

Antalet tillfällen och hjälptid per tillfälle

Under året har Fixarservice gett hjälp vid 226 olika tillfällen. Tidsåtgången för uppdragen är i många fall en timme, ibland något mindre. Lika ofta går det åt två timmar eller mer för att genomföra uppdraget eftersom hjälptagarna ofta samlat flera uppgifter som ska åtgärdas på en och samma gång. Till uppdraget hör också att informera om säkerheten i hemmet och att göra en säkerhetsgenomgång när så önskas.

Antalet personer/hushåll

Det är ca 100 personer eller hushåll som under året utnyttjat servicen. De allra flesta har utnyttjat hjälpen endast vid ett tillfälle, men cirka en tredjedel av hjälptagarna har utnyttjat Fixarservicen vid fler än ett tillfälle.

Hjälptagarnas ålder

Statistik om hjälptagarnas ålder har förts genom att fråga vilket årtionde hjälptagaren är född. De allra flesta (31 %) som fick hjälp var födda på 20-talet, därefter på 30-talet (23 %). Antalet hjälptagare födda på 10-talet var 8 % och 40-talet 4 %. Uppgift om födelsetid saknas i statistiken för 21 procent av ärenden.

Kön

Av hjälptagarna var 84 procent kvinnor och nio procent män. I sju procent av hushållen fanns båda makarna.

Boendeform

De flesta, 75 procent, som fick hjälp bodde i lägenhet medan 25 procent bodde i villa eller radhus.

Efterfrågade arbeten

Fixarservice har i de flesta fall utfört flera olika uppgifter i hemmet samtidigt. De allra vanligaste enstaka uppgifterna har varit byte av glödlampor, uppsättning och nedtag av gardiner, fästen och stänger, takarmatur, uppsättning av tavlor, speglar och brandvarnare och att fästa lösa sladdar. Därtill finns en lång lista över enstaka arbeten såsom att smörja lås, justera dörrar, ställa i ordning i höga skåp, sanda gångväg, justera fönsterspärrear, sätta upp konservöppnare eller väggtelefon, justera TV- och videoinställningar, ta fram utemöbler, sätta upp hyllor med mera.

Information om säkerheten i hemmet

Alla hjälptagare har fått Räddningsverkets folder ”Säkerhet i vardagen. Tips och råd på äldre dar!” Alla som så önskat har också fått en genomgång av säkerheten i hemmet.

Social kontakt, uppskattning

Verksamheten har varit mycket uppskattad av de äldre. Den anställde och samordnaren på Frivilligcentralen får mycket positiv feedback från dem som utnyttjat tjänsten. En icke obetydlig del i verksamheten är den sociala kontakt och avbrott i vardagen som den anställde erbjuder genom sitt besök hos äldre.

Statistik januari-april 2007

Under de första fyra månaderna har antalet genomförda uppdrag varit totalt 64.

Fixarservice i några andra kommuner

Fixarservice finns i många andra kommuner runtomkring.

- *Huddinge* har fixarservice, som kallas för Den händige fixaren, sedan 2004. Tjänsten är gratis, åldersgränsen 75 år, två personer (1,5 heltider) arbetar som fixare.
- *Botkyrka* har fixarservice, kallad för Botkyrkafixaren, sedan ett år tillbaka. Tjänsten är gratis, åldersgränsen 70 år.
- *Värmdö* har fixarservice sedan 1,5 år tillbaka. Tjänsten, som kallas för Fixartjänst är gratis, åldersgränsen 67 år.
- *Haninge* har fixarservice på prov sedan senhösten 2006 med utvärdering hösten 2007. Tjänsten är gratis, åldersgränsen är 65 år.
- *Nacka* har ingen fixarservice.
- *Stockholm* har nyligen fattat beslut i kommunfullmäktige om fixarservice i alla kommundelar. Tjänsten är gratis, åldersgränsen är 75 år. Tjänsten ges med högst sex timmar om året.

Fortsättning hösten 2007

Förvaltningen föreslår att Fixarservice fortsätter i Tyresö som projekt till och med juni 2008, d v s så länge som det finns en överenskommelse med Tyresö Bostäder då projektet är personanknutet.

Skälen till att förlänga servicen i form av projekt, och inte permanenta verksamheten är följande:

- Regeringen har fattat beslut om skattelättnader för hushållstjänster. Dessa kan komma att efterfrågas av äldre för samma typ av uppgifter som nu erbjuds gratis av kommunen. Det finns skäl att avvakta, bland annat av konkurrensskäl, i vilken omfattning och till vilken typ av uppdrag hushållstjänster utnyttjas.
- Kundval kommer att införas i hemtjänsten för alla insatser enligt socialnämndens beslut i april 2007. Kundvalsföretagen kan erbjuda tilläggstjänster utöver den hjälp som ges enligt kommunens biståndsbeslut. Det kan finnas skäl att följa upp efterfrågan på tilläggstjänsterna.
- Socialnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att komma med förslag om större inflytande och valfrihet för äldre i hemtjänsten. Förvaltningen arbetar med frågan med inriktning på att de äldre som beviljats hemtjänst ska i större utsträckning kunna välja den service som de önskar få utförd. Även denna fråga tangerar uppdragen som Fixarservice nu utför.

Förvaltningen föreslår att åldersgränsen för fixarservice höjs från 65 till 75 år då behovet av hjälp är störst för denna åldersgrupp. Statistiken över utförda uppdrag visar också att efterfrågan på fixarservice varit störst hos dem som varit äldre.

Förvaltningen föreslår vidare att antalet timmar som äldre erbjuds gratis fixarservice begränsas till sex timmar om året, vilket kan anses, i likhet med Stockholm, som ett rimligt mått på erbjuden service. Syftet med att begränsa timmarna är att flera ska kunna komma i åtnjutande av tjänsten, som nu är bara på halvtid. Det har funnits en ökande efterfrågan på tjänsten, men det kan finnas skäl att ytterligare utöka informationen om att tjänsten finns.

Förvaltningen beräknar att kommunens kostnad för tjänsten under det kommande året uppgår till ca 200 tkr eftersom kommunen står för hela personalkostnaden, vilket är en halvtid.
